

Voorschotmelkprijs eerste half jaar 2014 bijna net zo hoog als eindmelkprijs 2013

Nederlandse melkfabrieken betalen gemiddeld € 41,53

De Nederlandse zuivelfabrieken betaalden in het eerste half jaar van 2014 een voorschotmelkprijs van gemiddeld € 41,53. Dat is bijna net zo hoog als de eindmelkprijs inclusief ledenreservering van 2013, zo blijkt uit een nationale melkprijsvergelijking.

tekst **Jelle Feenstra**

De melkprijsvergelijking van zeven Nederlandse melkfabrieken, die Vee­teelt vanaf deze maand elk half jaar gaat presenteren, is uniek. Het is de enige nationale melkprijsvergelijking waarbij niet de fabrieken, maar de boeren zelf de gegevens aanleveren. Dirksen Management Support (DMS, kader pagina 51) rekent op basis van de melkprijsbriefjes van de

Tabel 1 – Ranglijst melk­prijzen in de periode januari-juni 2014.

positie	zuiververwerker	voorschot 1e helft 2014 (€)
1	Nemelco	43,61
2	DeltaMilk	43,51
3	Cono Kaasmakers	42,90
4	NoorderlandMelk	42,58
5	FrieslandCampina	41,00
6	Bel Leerdammer	40,70
7	DOC Kaas	36,46
gemiddeld		41,53

Tabel 2 – Ranglijst melk­prijzen 2013. Vermelde prijzen gelden op basis van een jaarleverantie van 700.000 kilogram melk met 4,50 procent vet en 3,50 procent eiwit en zijn exclusief btw.

positie	zuiververwerker	eindmelkprijs 2013 (incl. ledenreservering) (€)	eindmelkprijs contant 2013 (€)
1	FrieslandCampina	43,17	41,95
2	DeltaMilk	43,17	41,52
3	Cono Kaasmakers	43,14	42,89
4	Bel Leerdammer	42,15	42,15
5	Nemelco	41,87	41,87
6	DOC Kaas	41,02	40,34
7	NoorderlandMelk	38,91	38,91
gemiddeld		41,91	41,37

De productielocatie van Cono waar de Beemsterkazen worden gemaakt

verschillende fabrieken de melkprijs om naar jaarleveranties van 700.000 en 1,1 miljoen kilo melk bij 4,40 procent vet en 3,50 procent eiwit. Zo kunnen uitbetaalde melkprijzen gedetailleerd met elkaar worden vergeleken. De getoonde melkprijzen in tabel 3 zijn exclusief btw. De analyse van de melkprijzen over het eerste half jaar van 2014 leert dat de gemiddelde voorschotmelkprijs van een Nederlandse melkveehouder met 700.000 kilo melk uitkomt op 41,53 euro. Dat is slechts 0,38 eurocent lager dan de eindmelkprijs inclusief ledenreservering over het historische recordjaar 2013. Die eindigde inclusief alle nabetalings en ledenreserveringen op gemiddeld 41,91 euro per 100 kilo melk. De voorschotmelkprijs over heel 2013 kwam uit op 40,03 euro. De gemiddelde nabetaaling inclusief ledenreservering in 2013 bedroeg 1,88 euro per 100 kilo melk. Dat niveau mogen veehouders vanwege de

jaarleverantie 700.000 kg melk	melkfabriek							
	RFC	Cono	DOC	Delta- Milk	Noor- derland	Nemelco	Leerdam	Milcobel
vetwaarde	15,08	15,95	16,49	17,62	15,84	18,59	16,13	15,73
eiwitwaarde	24,00	28,55	22,23	27,99	25,20	26,45	26,28	23,24
lactosewaarde	3,09	—	—	—	3,24	—	—	—
variabele kosten	-0,87	-5,50	-3,35	-3,20	-1,90	-4,25	-3,40	—
vaste kosten/jaar	-0,17	-0,22	—	-0,22	-0,36	-0,08	-0,02	-0,13
seizoenheffingtoeslag	-1,53	0,54	—	—	—	0,65	—	—
voorschot melkgeld	39,59	39,33	35,37	42,19	42,01	41,37	38,99	38,84
kwantumtoeslag	1,16	—	1,09	—	0,31	1,73	1,53	1,80
heffing PZ	-0,05	-0,05	-0,05	-0,05	-0,05	-0,05	-0,05	-0,05
heffing MKZ	—	—	—	—	—	—	—	—
nabetaaling	—	—	—	—	—	—	—	—
extra opbrengst	0,60	3,75	0,50	1,50	0,65	1,00	0,50	1,00
totaal melkgeld	41,30	43,03	36,91	43,64	42,92	44,05	40,97	41,59

jaarleverantie 1,1 miljoen kg melk	melkfabriek							
	RFC	Cono	DOC	Delta- Milk	Noor- derland	Nemelco	Leerdam	Milcobel
vetwaarde	15,08	15,95	16,49	17,62	15,84	18,59	16,13	15,73
eiwitwaarde	24,00	28,55	22,22	27,99	25,20	26,45	26,28	23,24
lactosewaarde	3,09	—	—	—	3,24	—	—	—
variabele kosten	-0,87	-5,50	-3,35	-3,20	-1,90	-4,25	-3,40	—
vastekosten/jaar	-0,27	-0,34	—	-0,34	-0,57	-0,12	-0,04	-0,21
seizoenheffingtoeslag	-1,53	0,54	—	—	—	0,65	—	—
voorschot melkgeld	39,49	39,20	35,37	42,06	41,81	41,32	38,97	38,77
kwantumtoeslag	0,96	—	0,64	—	0,17	1,34	1,27	1,66
heffing PZ	-0,05	-0,05	-0,05	-0,05	-0,05	-0,05	-0,05	-0,05
heffing MKZ	—	—	—	—	—	—	—	—
nabetaaling	—	—	—	—	—	—	—	—
extra opbrengst	0,60	3,75	0,50	1,50	0,65	1,00	0,50	1,00
totaal melkgeld	41,00	42,90	36,46	43,51	42,58	43,61	40,70	41,38

De twee 'melkbrieftjes' geven aan wat zuivelverwerkers betalen bij jaarleveranties van respectievelijk 700.000 en 1,1 miljoen kilogram melk met 4,40 procent vet en 3,50 procent eiwit. Bij het voorschotmelkgeld wordt de kwantumtoeslag opgeteld. De kwantumtoeslag is voor alle fabrieken berekend over de totale jaarleverantie. Dit omdat de ene fabriek de kwantumtoeslag berekent over het hele jaar, de andere over de totale maandleverantie en sommige over de voortschrijdende maandleveranties. Hierdoor is de vermelde kwantumtoeslag niet het bedrag dat al daadwerkelijk is betaald. Toch is het in deze berekening wel volledig meegenomen, omdat het vermelde bedrag bij de eindafrekening wel bij de boer terecht komt. De post 'extra opbrengsten' bestaat uit premies voor kwaliteit, weidegang en duurzaamheid.

Tabel 3 – Melkprijsvergelijking eerste half jaar 2014 bij verschillende jaarleveranties in euro's per 100 kilogram melk

vastigheid in nabetaaling van in elk geval vier van de vijf deelnemende coöperaties dit jaar minstens verwachten.

Niets lijkt een nieuw record dan ook in de weg te staan. Immers, de voorschotten van juli tot en met december 2014 moeten wel extreem kelderen om nog te zakken naar het gemiddelde voorschotprijsniveau van 2013. Ook gezien het relatief hoge niveau van de al betaalde voorschotten in juli en augustus lijkt het onwaarschijnlijk dat dat gebeurt. De grote variabele in dit verhaal is sinds vorige week donderdag de situatie in Rusland. De impact van de boycot van Europese zuivelproducten kan op dit moment nog moeilijk worden ingeschat.

Nemelco voorlopige koploper

Van de zeven fabrieken betaalde Nemelco in de eerste zes maanden van dit jaar

de hoogste voorschotprijs. Een melkveehouder met 700.000 kilo melk kreeg per 100 kilo melk 43,61 euro. De eerste plaats moet in het juiste perspectief worden gezien. Nemelco is de enige van de zeven fabrieken die geen nabetaaling doet. De voorschotmelkprijs is bij Nemelco meteen dus de eindmelkprijs. DeltaMilk staat op de tweede plaats van de ranglijst. Bij een jaarleverantie van 700.000 kilo melk betaalt de kleine zuivelcoöperatie uit West-Nederland de eerste zes maanden gemiddeld 43,51 euro per 100 kilo melk. DeltaMilk betaalde vorig jaar 1,07 euro per 100 kilo na en reserveerde voor elk lid nog eens 1,65 euro per 100 kilo. Dat bracht DeltaMilk met een eindmelkprijs van 43,17 euro op de ranglijst over 2013 op een gedeelde eerste plaats met FrieslandCampina (tabel 2). Op de derde plaats van de ranglijst staat

Nemelco (Vreugdenhil Dairy Foods)

Nemelco is een particuliere melkverwerker, met zo'n 900 aangesloten melkveehouders. Het bedrijf valt onder Vreugdenhil Dairy Foods en levert alle melk. De hoofdvesting van Vreugdenhil staat in Voorthuizen. Daarnaast staan er melkfabrieken in Gorinchem, Scharsterbrug en Barneveld.

Vreugdenhil is wereldwijd een van de grootste leveranciers van hoogwaardige melkpoeders en zuivelingsrediënten voor de levensmiddelenindustrie. Het bedrijf produceert ook instant melkpoederproducten in consumentenverpakking. De melkveehouders van Nemelco produceren jaarlijks bijna een derde van de totale hoeveelheid melk die in Nederland wordt omgezet in melkpoeder.

Vreugdenhil Dairy Foods bouwt momenteel een nieuwe fabriek in Gorinchem, terwijl in Nijkerk een nieuw hoofdkantoor verrijst. In Gorinchem wordt naast de bestaande fabriek een splinternieuwe fabriek gebouwd. De nieuwe fabriek krijgt een productiecapaciteit van 48.000 ton per jaar. Daarmee neemt de totale capaciteit van Vreugdenhil met 35 procent toe.

Plaats:	Voorthuizen
Hoeveelheid melk:	440 miljoen kilo
Aantal melkveehouders:	900
Jaaromzet 2013:	ruim 600 miljoen euro
Belangrijke producten:	hoogwaardige melkpoeders en zuivelingsrediënten

zuivelcoöperatie Cono met een voorschotmelkprijs van 42,90 euro per 100 kilo melk. Vorig jaar betaalde Cono inclusief ledenreservering 2,03 euro per 100 kilo na. NoorderlandMelk, dat vanaf januari 2015 een deel van de melk aan nieuwkomer A-ware levert, staat op de vierde plaats met een voorschotmelkprijs van 42,58 euro per 100 kilo melk. Daarmee lijkt het bedrijf na een paar moeilijke jaren weer op de goede weg.

Royal FrieslandCampina (RFC) is de laatste jaren een vaste klant in de top van melkprijsranglijsten. De gedeelde eerste plaats over 2013 onderstreept dat. Toch

komt de grootse zuivelcoöperatie van Nederland over de eerste helft van 2014 met een gemiddelde voorschotbetaling van precies 41 euro per 100 kilo niet verder dan een vijfde plaats. Die positie is inherent aan de uitbetalingssystematiek, waarbij de voorschotuitbetaling is gebaseerd op de gemiddelde melkprijs in West-Europa, de zogeheten garantieprijs. Het eindniveau wordt bij RFC, meer dan bij de andere fabrieken, gemaakt door de nabetaling. De laatste drie jaar steeg het niveau van nabetaling bij RFC steeds. Vorig jaar kregen RFC-veeouders in totaal 3,04 euro (prestatietoeslag plus ledenre-

servering) per 100 kilo melk nabetaald. De presentatie van de halfjaarcijfers eind augustus zullen een indicatie geven of dat over 2014 weer lukt. Leden-melkveeouders krijgen dit jaar voor het eerst in september al een voorschot op deze prestatietoeslag uitgekeerd.

Kaasmakers blijven achter

De Russische crisis lijkt vooral de kaasmakers te raken. En die hebben het al moeilijk. Zo staat Bel Leerdammer op de zesde plaats. De kaasmaker met productielocaties in Schoonrewoerd, Dalfts en Wagnen, betaalde zijn melkveeouders

Cono Kaasmakers

De kleine zuivelcoöperatie uit Noord-Holland bivakkeert met haar exclusieve Beemsterkazen al jaren aan de top van melkprijsranglijstjes. Cono was het eerste bedrijf dat melkveeouders een toeslag gaf op weidegang en heeft inmiddels een hele serie aan duurzaamheidspremies, die boven op de basismelkprijs worden uitbetaald.

Beemsterkaas is het paradijsje van Cono Kaasmakers in de supermarkten. Daarnaast maakt Cono verschillende kazen voor het kwaliteitssegment in kaasspecialzaken en op markten. Cono levert ook de room voor alle Ben & Jerry-ijs in Europa.

Cono rekent de komende jaren op een extra melkaanvoer van 15 tot 20 procent. Daarop wordt geanticipeerd met de bouw van de nieuwe kaasmakerij in de Beemsterpolder. Wat de groenste kaasmakerij ter wereld moet gaan worden krijgt de naam 'De Nieuwe Tijd'. Daarmee hoopt Cono toonaangevend te blijven op het gebied van smaak en duurzaamheid.

Plaats:	Westbeemster
Hoeveelheid melk:	336 miljoen kilo
Aantal leden melkveeouders:	475
Jaaromzet 2013:	194,8 miljoen euro
Belangrijke producten:	Beemsterkaas

Royal FrieslandCampina

FrieslandCampina (RFC) is met afstand de grootste zuivelcoöperatie van Nederland. Het zuivelconcern richt de pijlen vooral op zuivelranken, kindervoeding en merkkaas. Sinds de fusie tussen FrieslandFoods en Campina eind 2008 een feit werd, gaat het crescendo met het bedrijf. De jaarcijfers breken jaar op jaar nieuwe records, terwijl het zuivelconcern qua melkprijs zowel nationaal als internationaal tot de top behoort.

De groei krijgt vooral gestalte in Azië en Afrika, waar de snel groeiende bevolking steeds meer geld in handen heeft om zuivelproducten te kopen. De fusie leverde bovendien synergievoordelen en maakte een einde aan de jarenlange strijd tussen de twee grootste zuivelcoöperaties van Nederland.

Sinds de fusie investeerde RFC in totaal 2,5 miljard euro in aanpassing van bestaande fabrieken of de bouw van nieuwe fabrieken. De komende jaren wordt er nog flink geïnvesteerd. Het bedrijf is dan ook klaar om de verwachte groei van 20 procent aan melk tot 2020 op te vangen.

Plaats:	Amersfoort
Hoeveelheid melk:	10,6 miljard kilo waarvan 9,2 miljard kilo ledenmelk
Aantal melkveehouders:	19.244 (verdeeld over 13.887 bedrijven in Nederland, Duitsland en België)
Jaaromzet 2013:	11,4 miljard euro
Belangrijke producten:	zuivelranken, kindervoeding en merkkaas

FrieslandCampina investeert volop in het verwerken van extra melkaanvoer

Milcobel op plaats vijf

Het Belgische Milcobel, dat 72 leden-melkveeouders in Nederland heeft, betaalt over het eerste half jaar van 2014 bij een jaarleverantie van 700.000 kilogram een voorschotmelkprijs van 41,38 euro. Vanwege het grote aantal Vlaamse Veeteeltlezers maakt Milcobel wel deel uit van de vergelijking. Met deze prijs zou Milcobel in de Nederlandse melkprijsranglijst uitkomen op de vijfde plaats. Milcobel betaalde over 2013 inclusief nabetaaling 40,32 euro, goed voor plaats zeven van de acht.

van januari tot en met juni gemiddeld 40,70 euro per 100 kilo melk. De nabetaaling van Bel Leerdammer in 2013 was vergelijkbaar met die van FrieslandCampina. Lukt dat dit jaar weer, dan stijgt Bel Leerdammer nog een aantal plaatsen. DOC sluit de ranglijst. Het bedrijf betaalt de eerste zes maanden 36,46 euro per 100 kilo melk. Het verschil met nummer zes bedraagt 4,24 euro en met de koploper 7,15 euro per 100 kilogram melk.

Vooruitzicht voorzichtig positief

De zeven deelnemende melkfabrieken kregen tien dagen de tijd om te reageren op de melkprijsranglijst. Ook peilde Veeteelt hun verwachtingen.

Bel Leerdammer (Bel Group)

Drie van de 28 productielocaties plus een verkoopkantoor van de Franse Bel Group staan in Nederland. Onder de vlag van Bel Leerdammer worden in Dalfsen, Wageningen en Schoonrewoerd vooral merkkazen en kaasproducten onder het Leerdammer-merk bedacht en geproduceerd en verkocht. In Schoonrewoerd is ook het Nederlandse verkoopkantoor van Bel Leerdammer gevestigd.

De melk is afkomstig van ruim 1300 melkveehouders. De kaasproductie bedraagt zo'n 70.000 ton per jaar. De capaciteit van de fabriek in Dalfsen wordt dit jaar opgeschroefd van 36.000 naar 42.500 ton kaas. Daarmee speelt Bel Leerdammer in op de verwachte hogere melkaanvoer vanaf 2015. In totaal wordt de verwerkingscapaciteit 18 procent groter.

In de fabriek in Dalfsen worden uitsluitend de goedlopende Leerdammer foliekazen geproduceerd.

Plaats:	Schoonrewoerd
Hoeveelheid melk:	700 miljoen kilo
Aantal leden-melkveehouders:	ruim 1300
Jaaromzet 2013:	2,7 miljard euro
Belangrijke producten:	Leerdammer-kaas

Vanwege de Ruslandcrisis is een voorspelling van de zuivelmarkt lastig voor de rest van 2014

NoorderlandMelk

In 2007 sloeg een groep melkveehouders in Noord-Nederland de handen ineen. NoorderlandMelk werd de naam van de nieuwe leverancierscoöperatie, die de melk niet verwerkt maar verkoopt aan verschillende zuivelfabrieken.

Onder leiding van melkveehouder Ad van Velde uit Kantens verwerfde NoorderlandMelk zich de afgelopen jaren een plekje op de Nederlandse zuivelmarkt. Het bedrijf ging een paar keer door zwaar weer. Het faillissement van afnemer Lyempf in Kampen in 2011 leidde tot een verlies van ettelijke miljoenen. Ook het faillissement van zuivelbedrijf De Katshaar in Coevorden, in maart 2013 overgenomen door NoorderlandMelk, was een tegenvaller. Dankzij tussenkomst van A-ware, dat met deze fabriek een doorstart maakte, kon 2013 toch nog met licht positief resultaat worden afgesloten.

NoorderlandMelk levert zijn melk aan verschillende partijen, maar wordt vanaf 2015 niet alleen leverancier van de nieuwe A-ware-fabriek in Heerenveen, maar ook partner. De coöperatie neemt dan deel in A-ware Milk BV. Dit is de zogeheten melkrotonde die alle aangevoerde melk via grondstofverkoop, half-fabricaat dan wel kaas tot waarde moet zien te brengen.

Plaats:	Groningen
Hoeveelheid melk:	120 miljoen kilo
Aantal leden melkveehouders:	180
Jaaromzet 2013:	50 miljoen euro
Belangrijke producten:	rauwe melk

DOC Kaas

DOC Kaas zit midden in strategie 2013-2017, de ombouw van business-to-businessspeler naar een totaalspeler in kaas. Via de commerciële unit DOC Cheese werkt DOC wereldwijd samen met klanten in de verschillende marktsegmenten.

Nadat de leden in 2011 de voorgenomen fusie met het Duitse DMK afbleizen, zoekt DOC Kaas nadrukkelijk naar samenwerkingsvormen met andere zuivelspelers. De joint venture met Hochwald voor de verkoop van producten in Afrika en het Midden-Oosten is daarvan een goed voorbeeld. DOC wil meer van dit soort samenwerkingen realiseren. Mede daardoor steeg het exportpercentage in 2013 van 13 naar 25 procent. De al veel langere samenwerking met het Britse Volac brengt de wei van het bedrijf tot waarde. Beide bedrijven werken samen in DVNutrition, waarmee de positie in de markt voor babyvoeding en lifestyleproducten verder gestalte moet krijgen.

De productiecapaciteit is recent uitgebreid van 125.000 naar 140.000 ton. Daarmee kan de groeiende melkaanvoer vanaf 2015 zonder problemen worden verwerkt.

Plaats:	Hoogeveen
Hoeveelheid melk:	ruim 1 miljard kilo
Aantal leden-melkveehouders:	1103
Jaaromzet 2013:	638 miljoen euro
Belangrijke producten:	kaas, weiveredeling

Vreugdenhil (Nemelco) laat weten klaar te zijn om alle melk die hun melkvee-houders leveren ook in de periode na het quotum te verwerken en te vermarkten. Gezien de wereldwijde vraagontwikkeling naar zuivel is Vreugdenhil positief over de lange termijn.

Voorzitter Teunis Sterk van DeltaMilk: 'Wij betalen geen seizoenstoeslagen of -kortingen. Daardoor krijgen leden hun geld eerder. Dat is een reden dat onze melkprijs over het eerste half jaar bovengemiddeld uitvalt.'

Voorzitter Ad van Velde van NoorderlandMelk verwacht voor het derde en

vierde kwartaal 2014 een wat lagere melkprijs. 'Voor NoorderlandMelk ga ik uit van een niveau tussen de 35 en 40 eurocent. 'Op langere termijn verwacht ik niet dat de melkprijs ooit weer naar 20 cent gaat. Je ziet wereldwijd dat de voedselgrondstofprijzen zich op een hoger niveau bewegen. Dit betekent ook dat bijvoorbeeld krachtvoerprijzen op een hoger niveau blijven. In Nederland wordt 25 procent van het totale rantsoen als krachtvoer gevoerd. In andere zuivel-exporterende landen is dit aandeel slechts 5 tot 10 procent. Dat maakt de positie van Nederland kwetsbaarder.'

Cono Kaasmakers zegt in een reactie dat het vanwege de hoge melkaanvoer momenteel volop melkpoeder maakt. De prijzen daarvan zijn lager. Cono moet ook nog een klein gedeelte van de melk verkopen op de spotmarkt en ook daar zijn de prijzen lager. Dit drukt de melk-prijs. 'Gunstig voor de prijs is dat de afzet van kaas van Cono nog steeds zeer hoog is', aldus een woordvoerder.

Royal FrieslandCampina neemt de ranglijst voor kennisgeving aan en laat weten geen voorspellingen te doen over melk-prijzontwikkeling. Duidelijk is dat die voor de lange termijn positief is. 'Links-

Druk op melkprijs, maar ook op voerprijs

Zuivelanalisten voorzien de komende maanden een verdere daling van de melkprijs, maar ook van de voerprijs.

Nu Rusland als grootse kaasimporteur ter wereld een jaar lang geen zuivelproducten meer importeert uit Europa, Amerika, Australië en Noorwegen, gaan handelsstromen zich verleggen, voorspelt zuivelmarktanalist Klaas Johan Osinga van LTO. Hij verwacht enige invloed op de melkprijs, maar geen dramatische.

'Zuid-Amerika en Nieuw-Zeeland zouden meer aan Rusland kunnen leveren', denkt hij. 'Bovendien vormen Rusland, Wit-Rusland en Kazachstan een vrijhandelszone. Producten zouden dus ook via de twee laatste landen geleverd kunnen worden.' Duidelijk is dat de voedselprijzen in Rusland de komende tijd gaan stijgen. 'Of de liefde voor Poetin ook bij de

Russen door de maag gaat, zal nu moeten blijken', zegt Osinga.

Ook zonder Ruslandcrisis was er komende maanden druk op de melkprijs gekomen. Oorzaak: meer melk, minder vraag, met name vanuit China. In Europa molken boeren over de eerste zes maanden bijna 6 procent meer, terwijl Nieuw-Zeeland in 2013-2014 9 procent meer melk leverde. In Amerika ging het in juni om een toename van bijna 2 procent.

Osinga: 'De groei van het aanbod in Nieuw-Zeeland, Europa en de Verenigde Staten is voorlopig groot genoeg om aan de groeiende vraag te voldoen. Het omslagpunt ligt rond de 2,5 procent productietoename per jaar. Kopers leunen nu achterover en stappen pas weer in als ze denken dat de bodem in de markt is bereikt. Hopelijk is dat snel.'

De zuivelanalisten van de Rabobank voorspelden net voor de Russische boycot een melkprijs die de komende maanden iets onder de 40 euro per kilo ligt. De afname van de Chinese vraag houdt nog even aan omdat China grote voorraden heeft aangelegd, denkt de bank.

Ondertussen is bijna overal sprake van goede oogsten en dalende prijzen voor mais, tarwe en sojabonen. Zo wordt een uitstekende sojaoogst verwacht in de Verenigde Staten: 103 miljoen ton tegen 90 vorig jaar. 'De oogstverwachtingen lijken inmiddels grotendeels verwerkt in de wereldmarktnoteringen.'

De prijzen voor brok en bierbostel daalden in juli. 'Krachtvoerkosten gaan normaal gesproken verder dalen. Vraag is of dat snel genoeg gaat om de marges op melkveebedrijven in stand te houden.'

DeltaMilk

De in 2002 opgerichte leveranciersvereniging DeltaMilk met melkveehouders uit de Alblasserwaard nam in 2009 de kaasfabriek in Bleskensgraaf over. De Europese Commissie gebood FrieslandCampina om deze af te stoten, om te voorkomen dat de fusieorganisatie een te dominante positie kreeg in Nederland. DeltaMilk kocht de fabriek en verwerkt inmiddels ruim 400 miljoen kilogram melk tot natuurgerijpte ronde en rechthoekige Goudse kazen.

Van de melk wordt slechts een deel geleverd door de 150 leden-melkveehouders. Een flink deel van de melk wordt bijgekocht van de Dutch Milk Foundation (DMF). Dat is de onafhankelijke stichtingbeheerder die jaarlijks 1,2 miljard kilo melk van FrieslandCampina beschikbaar stelt aan derden. Tot 1 juli van dit jaar bedroeg de prijs daarvoor de FrieslandCampina-garantieprijs min één procent, met een verrekening voor onder meer heffingen, transport en kwaliteitscontrole.

De Graafstroom gaat door met investeren. Het bestuur kondigde recent aan ruimte te willen bieden aan nieuwe melkvee-houders. De leden moeten dat voornemen nog goedkeuren.

Plaats:	Bleskensgraaf
Hoeveelheid melk:	ruim 400 miljoen kilo
Aantal melkveeouders:	150
Jaaromzet 2013:	180 miljoen euro
Belangrijke producten:	kaas

om of rechtsom, een tekort aan eiwit houden we. De melkprijs kan voor de lange termijn dan ook maar één richting op: omhoog', zo liet bestuurder Roelof Joosten zich enige tijd terug op een bijeenkomst ontvallen.

Melkprijsvoorspelling moeilijk

FrieslandCampina gaat tussen 2015 en 2020 nog steeds uit van een groei van het melkaanbod van gemiddeld 2 procent per jaar. 'We investeren dan ook volop in de uitbreiding van onze verwerkingscapaciteit en verwachten dat we de piek die ontstaat zal na het verdwijnen van

het quotum, grotendeels kunnen opvangen', laat een woordvoester weten.

Directeur Joost van der Hoogte van Bel Leerdammer zegt in een reactie dat Bel Leerdammer qua melkprijsuitbetaling over de afgelopen drie jaar telkens in de bovenste regioën stond. 'De opbouw van onze melkprijs is zodanig dat het prijsniveau in de eerste zes maanden van het jaar gemiddeld lager uitkomt. Het gemiddelde verschil wordt vanwege onze rekenmethodiek en nabetalingsystematiek in de tweede helft van het jaar ruimschoots ingelopen.'

Bel Leerdammer zegt klaar te zijn om de

extra melk na 1 april 2015 te kunnen verwerken. 'We hebben de situatie van komend jaar helder in beeld en onze strategie bepaald en afgestemd met onze melkveeouders.' Over de melkprijsontwikkeling valt volgens Van der Hoogte absoluut geen voorspelling te doen. 'We hebben te maken met veel politieke en maatschappelijke onrust, in tal van delen van de wereld. Die hebben grote invloed, zeker voor exporterende bedrijven zoals Bel Leerdammer.'

Een woordvoester van DOC Kaas laat weten wegens vakantie niet tijdig te kunnen reageren. |

Milcobel

Milcobel is de grootste zuivelcoöperatie van België. Van de ruim 2800 ledenmelkveeouders met een gemiddelde jaarleverantie van bijna 400.000 kilogram melk komen er 72 uit Nederland (Noord-Brabant en Limburg).

Na een moeizame periode met lage melkprijzen en ontevreden leden in met name 2012 vond Milcobel vorig jaar de weg omhoog. De wereldwijd groeiende vraag naar mozzarella droeg daar zeker een steentje aan bij. Milcobel investeert dan ook flink in mozzarellaproductie. Zo werd recent in Langemark een nieuwe mozzarellafabriek gebouwd, goed voor 45.000 ton mozzarellakaas.

Tot nu toe was Milcobel vooral een speler met een breed scala aan producten, sterk gericht op de Belgische markt. De koers van Milcobel is erop gericht het aandeel aan producten met hogere toegevoegde waarde constant uit te breiden. Ook de export moet verder omhoog. In Moorslede werd voor ruim 50 miljoen euro geïnvesteerd. Hier worden met name speciaalkazen gemaakt, waaronder Brugge. De ambitie is om daar tegen 2020 25 procent van de huidige melkaanvoer te verwerken.

Plaats:	Kallo (België)
Hoeveelheid melk:	ruim 1,1 miljard kilo
Aantal melkveeouders:	2878
Jaaromzet 2013:	985 miljoen euro
Belangrijke producten:	mozzarella, kaas, melkpoeder, boter, room, ijs

Hans Dirksen: 'Bij hoge melkprijs worden boeren minder scherp'

Eerst chaos maken om iets moois te creëren. Het is de stijl waarmee Hans Dirksen (51), geestelijk vader van de bedrijfseigen melkprijsvergelijking, al sinds 1988 melkveehouders scherper probeert te laten managen. Advisering op alle fronten, waarbij het bedrijfs-economische aspect centraal staat, is het credo van zijn bedrijf Dirksen Management Support (DMS) in Beusichem. En altijd in studieclubverband. 'Omdat boeren nu eenmaal het meeste leren van boeren.' Dirksen gaat in op de melkprijsvergelijking, die hij samenstelde met collega Robin Kool.

Hoe is de melkprijsvergelijking ontstaan?

'In mijn studieclubs waren er altijd boeren die hun melkprijs mooier maakten dan de werkelijkheid. Samen met oud-medewerker John van Rijn en stagiair Paul van Lint en later oud-medewerker Hans Janssen heb ik toen een tool ontwikkeld waarmee we op basis van uitbetalingssystematiek van de fabriek en de melkgeldbriefjes precies kunnen berekenen hoeveel een boer op basis van zijn bedrijfsomvang, zijn leveringspatroon, de vet- en eiwitgehalten in zijn melk en zijn kwaliteits- en duurzaamheidspremies krijgt bij de verschillende fabrieken.'

'Het nadeel van de melkprijsvergelijkingen die je wel eens ziet, is dat het gestandaardiseerde gemiddelden zijn op basis van fabriekscijfers. Je krijgt iets forfaitairs, die van ons is bedrijfs-specifiek. Vergelijk het maar met het verschil tussen de forfaitaire en de bedrijfsspecifieke excretienorm.'

Wat is de waarde van een melkprijsvergelijking tussen fabrieken?

'Voor DMS is de kritieke melkprijs een groter speerpunt dan de melkprijs. De kritieke melkprijs, die aangeeft hoeveel melkveehouders nodig hebben om al hun kosten vergoed te krijgen, kunnen melkveehouders namelijk zelf meer beïnvloeden. Bovendien zit er qua melkprijs tussen de beste en de slechtste fabriek aan het einde van het jaar meestal maar 3 of 4 cent per kilo melk. Bij de kritieke melkprijs lopen de verschillen soms wel op tot 10 cent.'

'Is er een relatie tussen melkprijs en kostprijs?'

'Zeker. Een tijdje geleden hebben we de cijfers geanalyseerd. Daaruit kwam dat

een groep DOC-boeren een scherpere kostprijs haalde dan melkveehouders van onder andere Cono. Als er minder geld binnenkomt op het melkveebedrijf, word je vanzelf gedwongen scherper te zeilen.'

Boeren worden dus gemakkelijk zodra de melkprijs goed is?

'Uit de cijfers blijkt dat de kostprijs op veel bedrijven minstens zo hard is gestegen als de melkprijs. Toch zie je op de nodige bedrijven alweer nieuwe trekkers rijden, terwijl het qua saldo in de melkveehouderij helemaal niet zo veel beter gaat.'

Wat doe je om dat te veranderen?

'Ik probeer boeren assertiever te maken door ze een spiegel voor te houden. Ik ontzorg niet, maar confronteer. Dat leidt soms tot klappende deuren. Het doel is klanten scherper te krijgen in hun denken. De scherpste die boeren na een bedrijfsovername, een hoge investering of een lage melkprijs tentoonspreiden, zouden ze altijd moeten hebben. Dan zou er veel meer geld worden verdiend.'

Wat wordt de komende tijd de grote uitdaging voor melkveehouders?

'Meten is weten en wegen is winnen. Boeren menen veel te weten over hun koeien, maar weten vaak niet hoeveel kilogram droge stof er van hun land komt. Terwijl dat meer dan ooit de sleutel wordt naar scherp boeren. We zijn groot geworden met Minas, de KringloopWijzer gaat dat verhaal nu afmaken. Het gaat er straks meer dan ooit om maximaal voer van het land te halen.'

'Weet je wat ook een kenmerk is? De betere melkveehouders hebben een plan, de mindere zoeken vooral naar excuses.'

Wiepk Voskamp gaat aan de slag als lector duurzame melkveehouderij bij de hogeschool Van Hall Larenstein in Leeuwarden. Drie dagen per week zal Voskamp (47) als lector een onderzoekslijn opzetten rondom diverse duurzaamheidsthema's. Voskamp blijft daarnaast ook actief als senior programmamanager bij CRV, waarbij ook duurzaamheid centraal staat. Voskamp werkt sinds 2002 bij CRV en was onder meer verantwoordelijk voor de afdeling R&D.

Ook **Kees Lokhorst** (52) is begonnen als lector bij Van Hall Larenstein. Lokhorst, die als senioronderzoeker aan Wageningen UR Livestock Research verbonden is, gaat twee dagen in de week aan de slag als lector herd management en smart dairy-farming. Lokhorst is een van de initiatiefnemers van het project Smart Dairy Farming, waarbij met behulp van sensortechnieken op zes melkveebedrijven tal van data worden verzameld om het management te verbeteren.

Wiepk Voskamp Kees Lokhorst

De nieuwe voorzitter van ZuivelNL, de nieuwe branchevereniging voor de melkveehouderij en zuivelsector, heet **Jorrit Joritsma** (60). De melkveehouder melkt in het Friese Oosterstreek ruim honderd koeien en was tot 2012 jarenlang bestuurlijk actief bij FrieslandCampina. ZuivelNL neemt een deel van de taken over van het Productschap Zuivel en telt drie leden: LTO Nederland, de Nederlandse Zuivel Organisatie en de Nederlandse Melkveehouders Vakbond.